

Ouderschapstheorie Alice van der Pas

De theorie in een notendop

Je prettig voelen in het ouderschap is belangrijk voor het gezond en veilig opgroeien van kinderen.

Onder ouderschap verstaan we:

- het welzijn van de ouder;
- het opvoedvertrouwen;
- de ouderschapsbeleving.

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) is bij uitstek de partij om ouders professionele begeleiding te bieden. Kennis over ouderschap helpt professionals om ouders te ondersteunen bij het (her-)vinden van hun kracht. De ouderschapstheorie van *Alice van der Pas* biedt hiervoor handvatten.

Dit document vat deze ouderschapstheorie samen en is geschreven voor JGZ-professionals.

Drie aannames

Werken volgens de ouderschapstheorie biedt professionals een ingang om het contact met ouders (terug) te krijgen. De ouderschapstheorie van Alice van der Pas is gebaseerd op drie aannames:

1

Elke ouder heeft een besef van verantwoordelijk-zijn

Als professional moet je ervan uitgaan dat alle ouders het beste willen voor hun kind. Wanneer gedrag van ouders weerstand oproept kun je je niet met hun gedrag identificeren. Dan helpt het om je steeds bewust te zijn van de goede intentie van de ouder. Doe je dat niet dan kun je de verbinding verliezen en tegenover de ouder komen te staan.

2

Ouderschap maakt kwetsbaar

Het diepe verlangen een goede ouder te willen zijn maakt ouderschap per definitie kwetsbaar. Geen enkele opvoeding verloopt vlekkeloos; het is niet haalbaar en realistisch om het altijd goed te doen en volledig beschikbaar te zijn. Gevoelens van schuld en schaamte liggen altijd op de loer. Bewustzijn hiervoor is naast een respectvolle, positieve en belangstellende benadering een voorwaarde om kwetsbare thema's te bespreken.

3

Ouders zijn eindverantwoordelijk

Als professional sluit je aan bij wat de ouder belangrijk vindt voor zijn kind. Vader of moeder ben je je hele leven; als het goed gaat èn als het minder goed gaat. De professional loopt een stukje mee in het proces dat ouder en kind meemaken en kan ouders - indien nodig - helpen om de grip of zicht op de situatie (terug) te krijgen.

Elke ouder heeft een besef van verantwoordelijk zijn

Ouders zijn eindverantwoordelijk, dus 'consulterende opdrachtgevers'

Ouderschap maakt kwetsbaar

Visualisatie van de drie aannames als poten van een kruk die in balans moeten zijn om overeind te blijven. *Alice van der Pas.*

Bufferdenken

Alice van der Pas heeft in haar ouderschapstheorie het Buffermodel uitgewerkt. De buffers vormen het veerkrachtsysteem van ouders en beschermen bij ongunstige en zware omstandigheden.

Van der Pas onderscheidt vier buffers:

“Waarom krijgen ‘gewone ouders’ met een ‘gewoon kind’ soms ernstige opvoedproblemen en brengen ‘problematiese’ ouders met een ‘probleemkind’ het er soms goed vanaf?”

Uit: *Ouderschapsgroei en bufferprocessen* (2015).

Onder redactie van Margreth Hoek en Hanneke Miley.

1

De solidaire gemeenschap

- heeft oog heeft voor de kwetsbaarheid en complexiteit van het ouderschap;
- gaat uit van de goede intenties van ouders;
- kent voorzieningen om ouderschap te steunen waar nodig;
- investeert in alle ouders; niet alleen in ouders waarmee het goed lijkt te gaan, maar ook in ouders waarmee het minder goed lijkt te gaan.

2

Goede taakverdeling

Een goede taakverdeling in huis, maar zeker ook met instellingen en voorzieningen buitenshuis (denk aan de kinderopvang) maakt dat ouders er niet alleen voor staan. Daarnaast is een sociaal netwerk essentieel; voor ondersteuning, om te sparren, maar ook om gewoon af en toe even tijd voor jezelf te organiseren.

3

Metapositie

Het is belangrijk dat ouders in staat zijn om eerlijk en actief te reflecteren op hun eigen handelen. Wanneer ouders in staat zijn om ‘boven de situatie te hangen’, krijgen zij inzicht in het effect van hun gedrag op hun kind. Dit inzicht heeft de ouder nodig om zijn (opvoed)vaardigheden wel of niet aan te passen.

‘Goede ouder’-ervaringen

Ouders hebben vertrouwen nodig in zichzelf als opvoeder. Het is belangrijk dat ouders het voelen dat het er toe doet dat zij de ouder zijn van hun kind. . Wanneer ouders voldoende ‘Goede-ouder’ ervaringen opdoen kunnen ze hierop terugvallen.

Ouderschap: een continu proces

Iedere fase van het ouderschap vraagt een andere invulling. Ouders moeten hier steeds opnieuw vorm aan geven. Denk aan het vader en moeder worden bij de eerste, maar ook van een volgend kind, het vader en moeder zijn van een puber en vormgeven aan co-ouderschap in het geval van echtscheiding. Bovendien is elk kind anders en doet elk kind een heel ander beroep op de ouder. Als professional kun je hierin van toegevoegde waarde zijn door structureel in te gaan op het opvoedvertrouwen, de ouderschapsbeleving en het welzijn van ouders.

Meer lezen?

Bekijk dan het [themadossier Ouderschap](#) op de website van het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid.